

Vienuolika menininkų iš Lietuvos savo darbus pristato OSTRALE bienalės parodoje

Drezdene vykstančioje OSTRALE bienalės pagrindinėje parodoje šiemet savo darbus pristato dešimt Lietuvos vaizduojamojo meno atstovų. Flowing Connections (FLOC) – Europos kultūrinio bendradarbiavimo projektas, kurio tikslas – tarptautinės šiuolaikinio meno parodos Vokietijoje, Lietuvoje, Kroatijoje ir Vengrijoje. Kartu įgyvendinama menininkų rezidencijų programa ir įvairios dirbtuvės apie skaitmeninį kultūros valdymą, postindustrines kultūrinės erdves, meno švietimą ir žmonių su negalia įtraukimą.

Dešimt menininkų iš Lietuvos savo darbus pristato OSTRALE bienalės parodoje „Ars Futuri“ nuotr.

FLOC projektą įgyvendina keturi partneriai: „Kaunas Europos kultūros sostinė 2022“, OSTRALE bienalė (Drezdenas, Vokietija), „Slobodne Veze“ (Kroatija) ir „Art Quarter“ (Vengrija).

Visiems partneriams atstovauja po atrinktą kuratorių. Lietuvai atstovaujanti kuratorė – Vokietijoje gyvenanti menininkė Patricija Gilytė.

Kuratoriai padėjo surengti pagrindinę OSTRALE parodą Drezdene, kuri vyks iki spalio 3 dienos, taip pat prisidės rengiantis OSTRALE išvežamajai parodai Budapešte ir 2022 metais spalio–lapkričio mėnesiais – Kaune.

Antroji projekto dalis – OSTRALE išvažiuojamosios parodos Budapešte (Vengrija) ir Kaune. Paroda Kaune taip pat vyks kitais metais spalio–

lapkričio mėnesiais. Abi parodos Kaune prodiusuos organizacija „Ars Futuri“. Kartu su šia paroda bus rengiamas ir „Kaunas 2022“ seminaras prielaimumo tema.

Pagrindinėje OSTRALE parodoje Drezdene savo kūrinius pristato vienuolika Lietuvos menininkų – Artūras Valiauga, Mindaugas Gabšėvičius, Aleksas Andriūškevičius, Bronė Sofija Gidelkaitė, Lukas Eugenijus Kolmogorcevas, Irma Leščinskaitė, Aurelija Maknytė, Julija Pociūtė, Remis Ščerbauskas, Daina Vanagaitė Belžakienė ir projekto „Artist-in-Residence“ dalyvė, kursianti meninę instaliaciją jūriniame konteineryje, menininkė Gabrielė Gervickaitė.

A.Ivanauskienė: nuo euforijos iki nerimo

– Paroda Drezdene jau atidaryta ir veiks iki spalio 10 dienos. Vienijanti šių metų tema yra upės, nagrinėjant menines, ekologines ir kultūrinės gyvenimo prie vandens, upių ir jūrų problemas. Kuo ši tema menininkams pasirodė sudėtinga, o kuo – lengva? *15min* paklausė kultūros ir meno projektų prodiuserės, kuratorės, „Ars Futuri“ organizacijos vadovės Astos Ivanauskienės.

– Esu tikra, kad menininkai kurdami išgyveno visą spektrą pojūčių. Vanduo – labai plati sąvoka. Tema – kartu ir lengva, ir sunki. Tai priklauso nuo požiūrio kampo.

– OSTRALE bienalės parodos rengiamos postindustrinėse vietose. Kokią erdvę yra pristatoma paroda šiemet?

– Parodos atidarymas šiemet vyko Robotron-Kantine pastate – tai buvusį kompiuterinių technologijų ir mikroelektronikos gamyklos valgykla, kuri pagal paskirtį buvo naudojama 1960–1970 metais. Tai – rytų modernizmo architektūros liudijimas. Šioje buvusioje valgykloje yra eksponuojama didžioji ir pagrindinė bienalės parodos dalis.

11

Dalis meno kūrinių, kurie sukurti meninių rezidencijų programoje dalyvavusių kūrėjų, yra eksponuojami konteineriuose

Kitas svarbus pastatas šių metų bienalėje – miesto nuotekų įrenginys Stadtentwässerung Dresden. Tai keista vieta meno kūriniams, kuri puikiai pasitarnauja kaip industrijos ir meno dialogas.

Dalis meno kūrinių, kurie sukurti meninių rezidencijų programoje dalyvavusių kūrėjų, yra eksponuojami konteineriuose.

– Menininkai dalyvavo atviraime bienalės kvietime? Kiek paraiškų sulaukta? Be to, ar sudėtingas buvo atrankos procesas?

– Tai mišrus procesas – dalis menininkų kreipėsi per atvirą kvietimą, kiti buvo pakviesti asmeniškai. Meno kūrinius atrinko OSTRALE bienalės kuratorių komanda, kurią sudaro 4 skirtingų šalių kuratoriai: Patricija Gilytė (VSI Kaunas 2022 / Lietuva), Kristián Kukla (Art Quarter Budapest / Vengrija), Ivana Meštrović ir Nataša Bodrožić (Slobodne Veze / Kroatija), Andrea Hilger ir Antka Hofmann (OSTRALE – Centre for contemporary art / Rytų Vokietija).

Atrankos procesas nebuvo iš lengvųjų – darbų formatai labai skirtingi – nuo paveikslų, performansų iki videokūrinių. Taip pat reikėjo įvertinti atitikimą temai, apgalvoti pritaikymą erdvėms, kurios bienalėje nėra muziejaus ar galerijos erdvės (vadinami *white cube*). Tai postindustriniai apiešti ir pagal paskirtį nebenaudojami pastatai. Bet rezultatas įspūdingas – 160 kūrinių iš viso pasaulio.

Asta Ivanauskienė / Dariusz Tarłowski nuotr.

– Kokios pačių menininkų mintys, nuotaikos, emocijos?

– Nuo euforijos iki nerimo. Laimė pagaliau atidarius parodą, susitikus gyvai. Visi labai išsiligę vieni kitų. Tačiau pandemija turėjo didelės įtakos nuotaikų svyravimams. Pasiruošimas buvo ypač sunkus – daug atšauktų susitikimų, neįvykusių dirbtuvių, kelavimo draudimų, elementarių logistikos klausimų keblumų.

Taip pat juntamas stiprus nerimas dėl ateities, dėl klimato kaitos, migrantų, galiausiai keičiasi mūsų visų kasdieniai įpročiai. Ne veltui parodos pavadinimas paskutinę minutę buvo pervadintas į „Kvėpavimo posūkis“, kuris reiškia, kad mes privalome kvėpuoti kitaip, pakeisti savo požiūrį į įprastus dalykus, pamatyti giliau, veikti išvien – taip ir jaučiamės visi: menininkai, kuratoriai, prodiuseriai.

– Jūsų nuomone, kaip atrodo Lietuvos menininkų kūrinių bendrame bienalės kontekste?

– Šiandieniniame globaliai funkcionuojančiame pasaulyje, kur visi žmonės išgyvena tuos pačius egzistencinius iššūkius gyvendami skirtinguose pasaulio kampeliuose, menas sprendžia, aktualizuoja, kelia klausimus ar pateikia universalius atsakymus.

Manau, tai yra pagrindinė priežastis, kodėl tautybė šioje vietoje neįvaidina pagrindinio vaidmens. Atsakydama noriu pabrėžti, kad Lietuvos menininkų kūrinių OSTRALE bienalėje tobulai atitinka kontekstą. Labai norėtusi pabrėžti jų išskirtinumą, pranašumą. Tačiau objektyviai kalbant – lietuvių menininkų darbai tiesiog yra aktualūs ir įdomūs, kaip ir kitų šalių atstovų.

Tiesa, čia didžiausią darbą atliko kuratoriai, tarp kurių ir lietuvi Patricija Gilytė. Jų reiklumas, kompetencija atrinkant darbus ir lėmė tai, kad kalba kūrinių, o ne pavardės ar tautybė.

Tiesa, šios parodos jungianti grandis – vanduo. Galima būtų teigti, kad kuratorių patyrimas gyvenant Nemuno / Neris, Dunojaus, Elbės upių ir Adrijos jūros pakrantėse formavo ir darė didžiausią įtaką galutiniam parodos rezultatui.

– Dešimt menininkų iš Lietuvos savo darbus pristato OSTRALE bienalės parodoje

+2

– Venecijoje Lietuvos menininkų laimėtas „Auksinis liūtas“ apskritai pakeitė požiūrio kampą į Lietuvos vaizduojamojo meno atstovus?

– Be abejo! Juk tam ir yra apdovanojimai, kad išryškintų įdomiausias, sukurtų pridėtinę vertę, parodytų kryptį. O dar toks prestižinis Venecijos „Auksinis liūtas“!

Tačiau žvilgsnis pakrypo Venecijoje į Lietuvą dėl jau egzistuojančių įvairovės (*diversity*) tendencijų meno, kultūros pasaulyje. Ne tik nacionalinė įvairovė, bet ir lyčių, rasės, skirtingų nuomonių įvairovė tapo vertybe meno pasaulyje. Svarbu ir tai, kad apdovanojimas mums, Lietuvos kūrėjams, suteikė pasitikėjimo savimi. O tai atveria kelius į tarptautines parodas, bienales ir kitus kultūros renginius.

Esame romantikai, tačiau tikrovė yra paprasta ir nuoga

Menininkas Lukas Eugenijus Kolmogorcevas OSTRALE bienalėje gyvai kūrė instaliaciją / performansą „One day luck will come“. Puspenktos valandos performansas buvo atliekamas lauke iš karto po atidarymo ceremonijos.

Kaip sakė menininkas, jis buvo susijęs ne su vandeniu, bet labiau su bendra tema – su ekologinėmis ir žmogaus egzistencinėmis problemomis. Be to, palietė mūsų bendražmogiškumo ir planetos ateities problematiką.

„Naudojau juodžemį, žemės materiją ir gaminau, konstravau didžiulį žemės lauką, kurio paviršiuje atsirado piešinys / frazė „One day luck will come“ – vieną dieną viskas išsispręs. Tokia utopinė žinutė mūsų žmonėms, susijusi su kievienu iš mūsų“, – kalbėjo L.E.Kolmogorcevas.

11

Kai mes tolstame nuo gamtos ar bandome utopiškai prie jos priartėti, tada priartėjame prie to, kas tikra

Menininkas savo kūryboje nuolat liečia bendražmogiškumo problemas: „Ir mes visada, kai susiduriame su bendražmogiškumu, kartu susiduriame ir su savo aplinkomis. Tai – vienas ar kitaip – paliečia socialinę gerovę.“

Tenka kalbėti apie tikrumo, tikros gamtos ilgesį. Kai mes tolstame nuo gamtos ar bandome utopiškai prie jos priartėti, tada priartėjame prie to, kas tikra. Priartėjame prie žmogaus. Tada atsideriame akliavietėje. Kur gi mes esame? Apsičiupinėjame aplink save ir pajaučiame, kad esame šios didžiulės planetos ir gyvūnų bendruomenės dalis.

Tad juodžemis, kurį naudoju, buvo kaip derlingumo simbolis. Jis tai, kas neša gyvybę, iš to atsiranda tai, kas gyva.“

– Luko Eugenijaus Kolmogorcevo instaliacija / performansas

+2

L.E.Kolmogorcevas taip pat pasitelkė laidotuvių estetiką, kaip ir visoje savo kūryboje.

„Norėdamas pasakyti, kad mes esame labai dideli romantikai, viską aplink romantizuojame, tačiau tikrovė yra labai paprasta, nuoga ir ją reikia žiūrėti tiesiai. O kai ji yra paprasta, ją reikia pamatyti ir gerbti. Mano veiksmas ir atkreipia dėmesį į tai, kas yra tikra, paprasta.“

Kai kūrėiu instaliaciją, žiūrovai galėjo po truputį matyti, kaip ji atsiranda, kaip ryškėja tarsi laidotuvių vainiko vaidzas, o ant jo – kaspinas su užrašais.

Instaliacija buvo labai laikina, trapi ir kiekvieną dieną ji nyko. Ilgai kuriama, bet laikina instaliacija laikė.

Yra laikina ir mūsų utopinė idėja, kad dabar blogai, bet bus geriau – ji atrodo kone ironiška. Tokia tiesi ir ironiška grubi“, – sakė L.E.Kolmogorcevas.